

De Relatie tussen Narcisme en Pestgedrag in de Vroege Adolescentie

Anissa El Farkouchi: 307819

Universiteit van Tilburg

Bachelorthesis Psychologie en Gezondheid

Departement Ontwikkelings- en Forensische Psychologie

Docent: Jens Henrichs

Juni 2014

Samenvatting

Pesten is een veelvoorkomend probleem in onze maatschappij, wat vaak een negatieve invloed heeft op de verdere ontwikkeling van het individu. Dit huidige onderzoek richt zich om deze reden op de relatie tussen narcisme en pesten bij adolescenten. Voor dit onderzoek is er gebruik gemaakt van de vragenlijsten SPACE, de data die gebruikt is voor dit onderzoek is verkregen op twee Nederlandse middelbare scholen onder 302 leerlingen (11 tot en met 15 jaar). De vragenlijsten die gebruikt zijn bestonden uit peernominaties en zelfrapportages. De peernominaties bestonden uit vragen uit de *TRAILS* studie over populariteit en agressie en de zelfrapportage vragenlijsten bestonden uit algemene informatie en de *Dark Triad (Dirty Dozen)*; Jonason & Webster, (2010). De vragen die centraal staan in dit huidige onderzoek zijn: Narcisme leidt tot meer pestgedrag en jongens in de adolescentie die hoog score op narcisme vertonen meer pestgedrag. Uit het huidige onderzoek is gebleken dat er geen significant verband is tussen narcisme en pesten. Narcisme leidt dus niet tot meer pestgedrag. Er is wel een significante interactie gevonden tussen gepest worden en narcisme bij jongens. Jongens die hoog scoren op narcisme worden meer gepest volgens hun leeftijdsgenoten dan de andere leerlingen. Er kan dus geconcludeerd worden dat narcisme niet leidt tot meer pestgedrag, maar dat het wel van invloed kan zijn. Uit de resultaten is namelijk gebleken dat de jongeren, in dit geval de jongens die hoog score op narcisme meer gepest worden. Een mogelijke verklaring hiervoor zou kunnen zijn dat het te maken heeft met een lage eigenwaarde en onzekerheid bij narcisme. Maar om hier een goede uitspraak over te doen is verder onderzoek van belang.

Kernwoorden: narcisme, pesten, SPACE, geslachtsafhankelijke verschillen, Adolescenten, Nederland

Abstract

Bullying is a common problem in our society, which often has a negative impact on the further development of the individual. This current study focuses on the relationship between narcissism and bullying in adolescents. For this study, we used the questionnaires SPACE, the data used for this study was obtained in two Dutch secondary schools among 302 students (11 to 15 years). The questionnaires that were used consisted of peer nominations and self-report. The peer nominations consisted of questions from the TRAILS study on popularity and aggression, and self-report questionnaires consisted of general information and the Dark Triad (Dirty Dozen; Jonason & Webster, 2010).

The questions that are central to the present study are: Narcissism leads to more bullying and boys in adolescence that score high on narcissism exhibit more bullying.

The regression analysis showed that there was no significant relationship between narcissism and bullying. Narcissism does not lead to more bullying. But there is a significant interaction between narcissism and being bullied by boys. Boys who score high on narcissism are more bullied than other students. It can be concluded that narcissism does not lead to more bullying, but it does affect bullying. Research has shown that young people who score high on narcissism are more bullied than other students. A possible reason could be that narcissists have a low self-esteem and are insecure. But more research is necessary to be able to conclude this.

Keywords: narcissism, bullying, SPACE, gender-related differences, Adolescents,

Netherlands

De Relatie tussen Narcisme en Pestgedrag in de Vroege Adolescentie

Pesten is een veelvoorkomend probleem in onze maatschappij, ongeveer 11 procent van de jongeren op school is wel eens gepest (Salmivalli & Peets, 2009). Pesten is een vorm van agressie waarbij men doelgericht probeert een ander fysiek, verbaal of psychologisch schade toe te brengen (Salmivalli & Peets, 2009). Er zijn 3 verschillende vormen van pesten, namelijk direct, indirect en relationeel pesten (Veenstra et al., 2005). Bij een directe vorm van pesten is het pestgedrag duidelijk te zien, er wordt bij deze vorm van pesten veel gebruik gemaakt van verbale en fysieke agressie. Dit uit zich in bijvoorbeeld schelden, slaan, schoppen enz. Bij het indirect pesten valt het wat minder goed op, denk hierbij aan het buitensluiten van iemand. Bij relationeel pesten is er sprake van manipulatie binnen relaties met als doel om die persoon te kwetsen, dit kan zowel op de directe al indirecte manier gedaan worden (Veenstra et al., 2005). Uit onderzoek is gebleken dat er een verschil bestaat in pesten tussen jongens en meisjes (Salmivalli et al., 1996). Jongens gebruiken het pesten om meer macht te krijgen en te kunnen domineren, zij maken dan ook meer gebruik van de directe vorm van pesten. Bij meisjes gaat het meer om de sociale relaties en de omgang binnen deze relaties, meisjes maken meer gebruik van de indirecte vorm of van relationele agressie (Salmivalli et al., 1996). Uit onderzoek is ook gebleken dat jongeren die veel gebruik maken van pesten vaak uit lagere sociale milieus komen, daarnaast vertonen jongens meer pestgedrag dan meisjes (Veenstra et al., 2005).

Pesten op langere termijn kan veel problemen met zich mee brengen. Jongeren die gepest worden kunnen last krijgen van sociale en emotionele problemen, zoals angst, sociaal isolement en depressie (Salmivalli et al., 1996). Jongeren die gepest worden willen vaak niet meer naar school of buiten spelen, omdat zij zich niet veilig voelen. Doordat deze jongeren zich afzonderen van anderen zie je vaak dat het pesten alleen maar erger wordt, deze jongeren

NARCISME & PESTEN

horen er niet meer bij en worden hierdoor meer gepest (Salmivalli & Peets, 2009). Op school zie je vaak dat deze jongeren slechter presteren dan andere leeftijdsgenoten (Salmivalli & Peets, 2009). Naast sociale en emotionele problemen, kunnen er ook psychosomatische klachten ontstaan. Dit zijn klachten als bedplassen, slaapproblemen, buikpijn, obstipatie, vermoeidheid en hoofdpijn (Salmivalli et al., 1996). Uit onderzoek is ook gebleken dat jongeren die gepest worden of in het verleden gepest zijn vaak suïcidaal gedrag vertonen (Baughman, Dearing, Giammarco & Vernon, 2012). Jongeren die zelf pesten in plaats van gepest worden hebben in eerste instantie geen last van problemen. De jongeren hebben het juist erg naar hun zin op school, ze hebben veel macht in de klas en worden als populair gezien. Bij deze jongeren ga je pas op latere leeftijd moeilijkheden zien, in de adolescentie zie je dat deze jongeren vaker in aanraking komen met justitie. Bij meisjes is er op latere leeftijd vaak sprake van huiselijk geweld en deze meiden zijn ook vaak op jonge leeftijd moeder (Baughman, Dearing, Giammarco & Vernon, 2012).

Uit onderzoek is gebleken dat jongeren met een lagere zelfwaardering meer gepest worden dan jongeren met een hoge zelfwaardering. Lage zelfwaardering is een karaktertrek die ook terug te vinden is bij mensen met narcisme (Salmivalli, Kaukiainen, Kaistaniemi & Lagerspetz, 1999).

Eerder onderzoek suggereert dat narcisme samenhangt met pestgedrag. Narcisme is gedrag wat zich uit in gevoelens van egoïsme, dominantie, ambitie, superioriteit en gebrek aan inlevingsvermogen (Lau & Marsee, 2013). Een persoon die narcistisch gedrag vertoont wordt een narcist genoemd. Iemand met narcistische trekken wordt niet meteen gezien als iemand met een persoonlijkheidsstoornis, narcisme kan zich namelijk bij elke persoon anders uitten. Als de narcistische gedragingen erg extreem zijn dan kan er door een psychiater of psycholoog de diagnose narcistische persoonlijkheidsstoornis worden gesteld (Lau & Marsee,

NARCISME & PESTEN

2013). Narcisten hebben een fragiel zelfbeeld en hebben om deze reden veel behoefte aan adoratie. Narcisten zijn erg gevoelig voor kritiek, bij bedreiging van de zelfwaardering zullen zij er alles aan doen om deze bedreiging ongedaan te maken (Lau & Marsee, 2013).

Problemen in relationele sfeer of op het werk/school zijn vaak de gevolgen van het gedrag van iemand met narcistische trekken (Lau & Marsee, 2013). Er bestaan twee soorten narcisme, namelijk openlijke en verborgen narcisme. Openlijke narcisme uit zich door het vertonen van exhibitionistisch gedrag, ook hebben deze narcisten erg veel waardering nodig van anderen om hun zelfbeeld te behouden. Verborgene narcisme bestaat uit superioriteitsgevoelens en gevoelens van een lage zelfwaardering (Lau & Marsee, 2013).

Thomaes et al. (2007) hebben onderzoek gedaan naar narcisme en agressie bij kinderen. Zij hebben onderzocht of dat een schaamtevolle situatie agressie op wekt bij kinderen met narcistische trekken. Uit het onderzoek is gebleken dat kinderen die narcistisch gedrag vertonen, in een schaamtevolle situatie agressiever reageren dan 'gezonde' kinderen. In een normale situatie, waar geen schaamte in voor komt reageren zij niet agressief. De schaamtevolle situatie wordt door de kinderen gezien als een bedreiging van de zelfwaardering, omdat zij niet weten hoe ze hier mee om moeten gaan worden zij agressief, door het vertonen van agressief gedrag proberen zij zichzelf te beschermen (Lau & Marsee, 2013).

Baughman et al., (2012) hebben onderzoek gedaan naar de samenhang tussen narcisme en pesten. Uit dit onderzoek is naar voren gekomen dat volwassenen met narcistische trekken meer pestgedrag vertonen dan 'gezonde' volwassenen. Dit heeft voornamelijk te maken met de aandacht die de pestkop krijgt, de pestkop is populair en heeft een bepaalde status. Dit is een typerende karaktertrek van narcisme, narcisten hebben een opgeblazen gevoel van eigen belangrijkheid en verwachten als superieur behandeld te worden (Lau & Marsee, 2013).

NARCISME & PESTEN

Er is weinig onderzoek gedaan naar narcisme bij adolescenten. Onderzoek wat gedaan is heeft voornamelijk te maken met het verband tussen narcisme en agressie bij kinderen met narcistische trekken.

Het huidige onderzoek zal zich gaan richten op narcisme bij adolescenten. De vragen die centraal staan in dit onderzoek zijn: Is narcisme van invloed op pesten en gepest worden? Vertonen adolescenten met narcistische trekken meer of juist minder pestgedrag dan 'gezonde' adolescenten? En worden adolescenten met narcistische trekken meer gepest of pesten zij zelf meer? Zo ja, is er dan een verschil te vinden tussen jongens en meisjes

Voor het huidige onderzoek zal er gebruik worden gemaakt van zelfrapportages en peernominaties. Om te kunnen meten in hoeverre de adolescenten narcistische trekken bezitten zal er gebruik worden gemaakt van zelfrapportages. Voor het meten van het pestgedrag worden er zowel peernominaties als zelfrapportages op schoolklasniveau gebruikt. De proefpersonen beoordelen zichzelf, maar ook hun medeleerlingen wat betreft vragen rondom pestgedrag.

Dit onderzoek wordt uitgevoerd op basis van een cross-sectionele studie onder 307 middelbare scholieren, tussen de leeftijd van 11 en 15 jaar oud. Voor dit onderzoek zijn er twee hypothesen opgesteld om antwoord te kunnen geven op de onderzoeksvraag: Is narcisme van invloed op pesten en gepest worden?

Hypothese 1: Adolescenten met narcistische trekken vertonen meer pestgedrag. Deze hypothese komt voor uit het onderzoek van Baughman et al., (2012), in dit onderzoek komt naar voren dat volwassenen met narcistische trekken meer pestgedrag vertonen.

Hypothese 2: Jongens in de adolescentie die hoog scoren op narcisme zullen eerder pesten dan dat zij gepest zullen worden. Deze hypothese komt voort uit het onderzoek van

Salmivalli en Peets (2009). In dit onderzoek komt naar voren dat jongeren die dominant zijn en sociale status belangrijk vinden, meer pestgedrag vertonen.

Methode

Participanten en design

Voor dit huidige onderzoek is er gebruik gemaakt van de vragenlijsten SPACE (Study of Personality, Adjustment, Cognition, and Emotion). In januari en februari 2013 zijn twee middelbare scholen in Nederland benaderd voor deze huidige studie. 328 leerlingen uit het eerste en tweede leerjaar van de middelbare scholen zijn gevraagd deel te nemen aan het onderzoek. De leerlingen en hun ouders hebben een brief thuis ontvangen met alle nodige informatie over deze studie. Als de leerlingen of hun ouders niet wilden deelnemen aan het onderzoek, konden zij door middel van het invullen en retourneren van de strook die vast zat aan de brief dit aangeven. Van de 328 leerlingen die benaderd zijn voor deze studie, hebben 307 leerlingen passief aangegeven deel te willen nemen aan het onderzoek. Een week nadat de informatie was verstuurd naar de leerlingen en hun ouders, ging een van de vier master studenten ontwikkelingspsychologie aan de Universiteit van Tilburg naar de twee middelbare scholen om de data te verzamelen. De leerlingen die deelnamen aan het onderzoek werden gevraagd vragenlijsten in te vullen, deze vragenlijsten bestonden uit zelfrapportages en peernominaties. De vragenlijsten werden tijdens de les in het klaslokaal ingevuld door de leerlingen. De mentor van de leerlingen was zelf ook aanwezig in het klaslokaal. De student-assistent van de Universiteit van Tilburg zorgde ervoor dat de leerlingen in alle rust en stilte de vragenlijsten in konden vullen.

Van de 328 vragenlijsten die ingevuld zijn, werden er 292 gebruikt, de rest van de data werd niet gebruikt voor dit onderzoek vanwege het ontbreken van data, dit is 95.1% van de 328 leerlingen. 150 (51.4%) van de leerlingen waren jongens en 142 (48.6%) meisjes. Voor dit

NARCISME & PESTEN

onderzoek is er gebruik gemaakt van een cross-sectionele studie bij jonge adolescenten. De leerlingen waren gemiddeld 12,78 jaar oud en 91.8 % van de leerlingen heeft een Nederlandse achtergrond. Deze studie is goedgekeurd door de Psychological Ethical Review Board van de Universiteit van Tilburg.

Metingen

Voor dit onderzoek zijn meerdere vragenlijsten gebruikt, deze bestonden uit zelfrapportage en peernominaties. De zelfrapportages bestonden uit vragen over de persoonlijkheid, sociale relaties en gedrag van de proefpersonen. De peernominaties bestonden uit korte vragen die de leerlingen over hun medeleerlingen konden beantwoorden.

Achtergrond kenmerken: De vragen die hier werden gesteld gingen over: geslacht, leeftijd, nationaliteit, burgerlijke staat van de ouders, aantal broers/zussen en klas en schoolniveau. Om deze informatie te krijgen is er gebruik gemaakt van zelfrapportages.

De **Dark Triad** is gemeten met de Nederlandse versie van de Dirty Dozen (Jonason & Webster, 2010, Cronbach's $\alpha = .86$). Hiermee worden de persoonlijkheidskenmerken machiavellisme, psychopathie en narcisme gemeten. Voor elke persoonlijkheidskenmerk worden 4 vragen gesteld op een 9 punts likert schaal (1= sterk mee oneens – 9= sterk mee eens).

Pesten: Het onderdeel pesten werd gemeten door de peernominaties en de zelfrapportages, hier stonden vragen op als "wie pest jij of door wie word je gepest?". De leerlingen konden dan op een lijst met alle namen van de leerlingen uit de klas aangeven door wie ze gepest worden of wie zij zelf pesten dit konden ze doen door een kruisje achter de naam van die leerling te zetten. Op deze manier hebben we zowel zelf-gerapporteerd en door medeleerlingen gerapporteerd pesten kunnen meten. Voor zowel zelf-gerapporteerd als door

NARCISME & PESTEN

medeleerlingen gerapporteerd pesten werden proportiescores per leerling berekend door het aantal nominaties van pestgedrag te delen door het aantal leerlingen in de klas dat vragen over pesten beantwoorde.

Resultaten

Statistische analyse

Voor de predictor (narcisme) en uitkomstvariabelen (pesten en gepest worden) werden gemiddelden en standaarddeviaties berekend voor zowel jongens als meisjes en de hele steekproef. Vervolgens werden onafhankelijke t-testen uitgevoerd om mogelijke geslachtsverschillen in narcisme en pestgedrag/slachtofferschap van pesterijen te onderzoeken, dit werd ook gedaan voor de afhankelijke variabelen pestgedrag en slachtofferschap van pesterijen zoals gerapporteerd door de leeftijdsgenoten. Er zijn ook lineaire regressieanalyses gebruikt om te testen of geslacht de associatie tussen narcisme en de verschillende soorten van pestgedrag in de vroege adolescentie modereert. Vervolgens werd er getest of geslacht de associatie tussen narcisme en (zelf-gerapporteerd en door medeleerlingen gerapporteerd) pesten en gepest worden modereert door de interactieterm $\text{geslacht} * \text{narcisme}$ aan de univariate modellen toe te voegen. Voor alle statistische toetsen hanteren we een significantieniveau van 5%.

Beschrijvende statistieken

Met betrekking tot Narcisme kan er uit tabel 1 afgeleid worden dat de gemiddelde scores voor de meisjes lager liggen dan die voor de jongens, echter is het verschil tussen beide groepen niet significant (t-waarde=-2,50; p=0,497). Er is wel een significant verschil gevonden tussen meisjes en jongens met betrekking tot door leeftijdsgenoten gerapporteerd pesten (t-waarde = -1,613; p = 0,011), zelfgerapporteerd pesten (t-waarde = -1,636; p = 0,004) en zelfgerapporteerd gepest worden (t-waarde = -3,243; p = 0,000).

Tabel 1

Gemiddelden en Standaarddeviaties van Narcisme en Pestgedrag voor Jongens, Meisjes en de hele Steekproef

	Meisjes			Jongens			Totaal			t-waarde	p-waarde
	N	M	SD	N	M	SD	N	M	SD		
Narcisme	147	3,4405	1,74812	160	3,9521	1,83597	307	3,7071	1,80972	-2,501	0,497
Door leeftijdsgenoten gerapporteerd pesten	146	,8732	3,20857	158	1,8759	7,06482	304	1,3944	5,57138	-1,613**	0,011
Door leeftijdsgenoten gerapporteerd gepest worden	146	2,5080	4,62111	158	2,8070	6,13900	304	2,6634	5,45613	-,482	0,279
Zelfgerapporteerd pesten	147	1,0327	2,42357	160	1,5488	3,08775	307	1,3017	2,79700	-1,636***	0,004
Zelfgerapporteerd gepest worden	147	1,5591	3,68794	160	3,2222	5,22250	307	2,4259	4,62102	-3,243***	0,000

Significant bij: *** p<0,01; ** p<0,05; * p<0,10

Correlaties

In tabel 2 zijn de correlaties tussen Narcisme en de variabelen pesten en gepest worden (zelfgerapporteerd en door leeftijdsgenoten gerapporteerd) aangegeven. Slechts bij 1 van de relaties is een significant en positief verband gevonden, namelijk tussen zelfgerapporteerd gepest worden en door leeftijdsgenoten gerapporteerd pesten ($r = 0,25$; $p=0,000$). De positieve correlatie tussen door leeftijdsgenoten gerapporteerd pesten en Narcisme was significant positief maar zwak ($r = 0,10$; $p = 0,088$). De positieve correlatie tussen door leeftijdsgenoten gerapporteerd gepest worden en Narcisme was significant positief maar zwak ($r = 0,10$; $p = 0,070$). De positieve correlatie tussen zelfgerapporteerd pesten en door leeftijdsgenoten gerapporteerd gepest worden was significant positief maar zwak ($r = 0,11$; $p = 0,066$).

NARCISME & PESTEN

Tabel 1

Correlaties tussen Narcisme en Pestgedrag

	Narcisme	Door leeftijdsgenoten gerapporteerd pesten	Door leeftijdsgenoten gerapporteerd gepest worden	Zelfgerapporteerd pesten	Zelfgerapporteerd gepest worden
Narcisme	1				
Door leeftijdsgenoten gerapporteerd pesten	0,098 *	1			
Door leeftijdsgenoten gerapporteerd gepest worden	0,104 *	0,073	1		
Zelfgerapporteerd pesten	0,079	0,017	0,106 *	1	
Zelfgerapporteerd gepest worden	0,039	0,246***	0,002	0,054	1

Significant bij: *** p<0,01; ** p<0,05; * p<0,10

Geslacht en de Associatie tussen Narcisme en Pestgedrag

Er zijn lineaire regressieanalyses gebruikt om te testen of geslacht de associatie tussen narcisme en de verschillende soorten van pestgedrag in de vroege adolescentie modereert. Geen van de interactie-effecten waren significant, met een uitzondering: Geslacht modereerde de associatie tussen narcisme en door leeftijdsgenoten gerapporteerd gepest worden ($B = 0,739$; $p = 0,034$; zie tabel 3). Nadat aparte lineaire regressieanalyses voor jongens en meisjes werden uitgevoerd bleek dat narcisme positief gerelateerd was aan door leeftijdsgenoten gerapporteerd gepest worden bij jongens, $B = 0,126$, 95%CI = 0,126 - 1,162, $p = 0,034$, bij meisjes is er geen significant effect gevonden, $B = -0,095$, 95%CI = -0,529 – 0,339, $p = 0,666$.

NARCISME & PESTEN

Tabel 2

Lineaire Regressieanalyses om het Moderende Effect van Geslacht op de Associatie tussen Narcisme en Pestgedrag te Testen

	Zelfgerapporteerd pesten			Zelfgerapporteerd gepest worden			Door leeftijdsgenoten gerapporteerd pesten			Door leeftijdsgenoten gerapporteerd gepest worden		
	B	95%CI	p	B	95%CI	p	B	95%CI	p	B	95%CI	p
Narcisme	-0,128	-0,388 – 0,131	0,331	-0,028	-0,453 – 0,398	0,898	-0,025	-0,541 – 0,491	0,925	-0,095	-0,599 – 0,410	0,712
Geslacht	0,699	-0,739 – 2,136	0,339	1,230	-1,126 – 3,585	0,305	-1,105	-3,962 – 1,752	0,447	-2,562*	-5,356 – 0,233	0,072
Narcisme X Geslacht	-0,030	-0,381 – 0,322	0,868	0,113	-0,463 – 0,689	0,699	0,539	-0,161 – 1,238	0,131	0,739**	0,055 – 1,423	0,034
R ²	0,017			0,033			0,023			0,026		
Significant bij: *** p<0,01; ** p<0,05; * p<0,10												

NARCISME & PESTEN

Tabel 3

Lineaire Regressieanalyses om het Moderende Effect van Geslacht op de Associatie tussen Narcisme en Pestgedrag te Testen

	Door leeftijdsgenoten gerapporteerd gepest worden			Door leeftijdsgenoten gerapporteerd gepest worden		
	Meisjes			Jongens		
	B	95%CI	<i>p</i>	B	95%CI	<i>p</i>
Narcisme	- 0,095	-0,529 – 0,339	0,666	0,644**	0,126 – 1,162	0,015
R ²	0,001			0,037		
Significant bij: *** p<0,01; ** p<0,05; * p<0,10						

Discussie

In de huidige studie is er onderzoek gedaan naar de invloed van narcisme op pestgedrag, aan de hand van peernominaties en zelfrapportages. Uit onderzoek is gebleken dat er geen significant effect bestaat tussen narcisme en pestgedrag. Narcisme leidt dus niet tot meer pestgedrag. Dit is niet in overeenstemming met eerder onderzoek van Baughman et al. (2012), in dit onderzoek werd namelijk aangetoond dat volwassen die narcistische trekken vertonen, ook meer pestgedrag vertonen. In een studie van Salmivalli (1999) is er naar voren gekomen dat jonge kinderen met een hoge zelfwaardering meer pestgedrag vertonen, dan kinderen met een lage zelfwaardering. Hoge zelfwaardering is een karaktereigenschap die ook terug wordt gevonden bij mensen die positief getest zijn op narcisme (Salmivalli, 1999). Een verklaring voor deze resultaten kan zijn dat het ligt aan de betrouwbaarheid van de ingevulde vragenlijsten. Het zou namelijk kunnen dat de leerlingen de vragenlijsten niet naar waarheid hebben durven in te vullen omdat ze bang waren dat de andere leerlingen mee zouden kunnen lezen/kijken. De leerlingen zaten namelijk allemaal in hetzelfde klaslokaal, er was dus niet genoeg ruimte om iedereen verspreid van elkaar weg te zetten, zodat de leerlingen voldoende privacy hebben.

In dit onderzoek is er ook gekeken naar het interactie-effect tussen geslacht en narcisme en naar het interactie-effect tussen geslacht, pesten en gepest worden. Uit de resultaten blijkt dat er een positieve associatie bestaat tussen narcisme en door leeftijdsgenoten gerapporteerd gepest worden bij jongens, dit geldt alleen voor de jongens die gemiddeld hoger scoren op narcisme. Dit wil zeggen dat jongens meer narcistische trekken vertonen dan meisjes en dat zij ook meer gepest worden volgens hun leeftijdsgenoten. Dit was niet verwacht aangezien eerder onderzoek van Salmivalli en Peets (1999) heeft aangetoond dat volwassenen die hoog scoren op dominantie en die sociale status belangrijk vinden meer

NARCISME & PESTEN

pesten dan dat zij gepest worden, ook kwam er in dit onderzoek naar voren dat jongens meer pesten in plaats van gepest worden dan meisjes omdat ze dominant over willen komen. Een mogelijke verklaring hiervoor zou kunnen zijn dat de jongens die hoog scoren op narcisme ook onzeker zijn en een lage eigenwaarde hebben, waardoor ze eerder gekrenkt zijn. Hierdoor hebben zij ook sneller het gevoel dat ze gepest worden in hun eigen waarneming. Daarnaast vertonen jongens over het algemeen meer externaliserend/antisociaal gedrag dan meisjes.

In de huidige studie zijn er een aantal zwakke punten gevonden door observatie tijdens het afnemen van de testen, een van de limitaties is dat er gebruik is gemaakt van een cross-sectioneel design waardoor men geen uitspraken kan doen over causaliteit en hierdoor niet kan beoordelen welke factor de oorzaak is en welk het gevolg.

Er ligt voor deze studie nog een zwakte in de interne validiteit, omdat er gebruik is gemaakt van zelfrapportages. Bij zelf rapportages ziet men vaak dat er sprake is van sociale wenselijkheid. Er worden antwoorden gegeven waarbij men er van uit gaat dat die antwoorden gehoord willen worden, dat de antwoorden sociaal wenselijk zijn. Ook willen mensen bij het invullen van zelfrapportages zich graag wat beter voordoen waardoor de vragenlijsten waarschijnlijk niet naar waarheid worden ingevuld. Daarnaast bestonden de vragenlijsten uit veel vragen, waardoor het mogelijk is dat de leerlingen het waarschijnlijk niet op hebben kunnen brengen om zich lang genoeg te concentreren om de vragenlijsten volledig en goed in te vullen.

Bij de peernominaties hebben de adolescenten niet de privacy gehad die ze nodig hadden om de vragenlijsten in te vullen, dit komt doordat alle leerlingen in één klaslokaal zaten. Hierdoor kan het voor komen dat de respondenten de vragenlijsten niet eerlijk en volledig hebben durven invullen.

NARCISME & PESTEN

Een van de sterke punten van deze studie is dat de studie beschikt over een relatief grote steekproef met voldoende statistische power om klein-tot-matige effecten te detecteren. Ook het gebruik van peernominaties heeft een positieve invloed op de interne validiteit, aangezien er zowel informatie verkregen is over hoe de persoon over zichzelf denkt en ook hoe anderen over deze persoon denken. Door het combineren van peernominaties en zelfrapportages wordt de interne validiteit van deze studie verhoogd.

De relatie tussen narcisme en pestgedrag is weinig onderzocht, vervolgonderzoek zal zich longitudinaal en tevens uitgebreider hierop op moeten richten. Ook is het van belang dat men zich in een eventueel vervolgonderzoek voornamelijk richt op de karaktertrekken die er voor zorgen dat iemand meer gaat pesten of meer gepest wordt. Vaak zie je dat onzekerheid een grote rol speelt bij pestgedrag, dit is deels ook naar voren gekomen in het huidige onderzoek. In dit onderzoek blijkt namelijk dat jongens die hoog score op narcisme meer gepest worden volgens hun leeftijdsgenoten. Een typerende karaktertrek van narcisme is het hebben van een lage eigenwaarde, onzeker zijn, jezelf snel gekrenkt voelen en bedreigd voelen door anderen. In een vervolgonderzoek zou men moeten proberen te achterhalen wat de reden is dat deze jongens die hoog scoren op narcisme meer gepest worden. Zou dit inderdaad te maken kunnen hebben met een lage eigenwaarde en onzekerheid of ligt het probleem ergens anders. Als het wel te maken heeft met een lage eigenwaarde en onzekerheid dan kan men hiermee aan de slag gaan en preventie-interventieprogramma's ontwikkelen die er voor zorgen dat deze jongeren zich beter gaan voelen. Ook is dit van belang voor op scholen waar gewerkt wordt met preventie-interventieprogramma's voor pesten. Omdat pesten een veelbesproken en veelvoorkomend probleem is op scholen, wordt er op veel scholen al gebruik gemaakt van preventie-interventieprogramma's. Het probleem is alleen dat deze programma's zich vaak richten op het aanpakken van het pesten zelf, dit is volgens mij

NARCISME & PESTEN

niet de juiste volgorde. Het is namelijk efficiënter om een probleem aan te pakken bij de oorzaak, dan bij het gevolg. Dus in plaats van alleen het pesten aan te pakken, proberen de oorzaak van het pesten te achterhalen en daarmee aan de slag te gaan. Aangezien pesten een belangrijke rol speelt in onze maatschappij, er zijn helaas teveel mensen die slachtoffer zijn van pestgedrag.

Literatuurlijst

- Ang, R. P., & Yusof, N. (2005). The relationship between aggression, narcissism, and self-esteem in Asian children and adolescents. *Current Psychology, 24*, 113-123.
- Back, M. D., Schmukle, S. C., & Egloff, B. (2010). Why are narcissists so charming at first sight? Decoding the narcissism–popularity link at zero acquaintance. *Journal Of Personality And Social Psychology, 98*(1), 132-145. Doi:10.1037/a0016338
- Baughman, H. M., Dearing, S., Giammarco, E., & Vernon, P. A. (2012). Relationships between bullying behaviours and the dark triad: A study with adults. *Personality And Individual Differences, 52*(5), 571-575. Doi:10.1016/j.paid.2011.11.020
- Baumeister, R. F., Bushman, B. J., & Campbell, W. K. (2000). Self-esteem, narcissism, and aggression: Does violence result from low self-esteem or from threatened egotism? *Current Directions in Psychological Science, 9*, 26-29.
- Craig, W. M., Pepler, D. J., & Atlas, R. (2000). Observations of bullying on the playground and in the classroom [Special issue]. *School Psychology*
- Jonason, P. K., & Webster, G. D. (2010). The dirty dozen: A concise measure of the Dark Triad. *Psychological Assessment 22*: 420-432
- Küfner, A. C. P., Nestler, S., & Back, M. D. (2013). The two pathways to being an (un)popular narcissist. *Journal of Personality, 81*, 184–195. Doi: 10.1111/j.1467-6494.2012.00795.x
- Lau, K. L., & Marsee, M. A. (2013). Exploring narcissism, psychopathy, and Machiavellianism in youth: Examination of associations with antisocial behavior and aggression. *Journal Of Child And Family Studies, 22*(3), 355-367.
Doi:10.1007/s10826-012-9586-0

NARCISME & PESTEN

- Paulhus, D.L., & Williams, K.M. (2002). The dark triad of personality: Narcissism, Machiavellianism, and psychopathy. *Journal of Research in Personality*, 36(6), 556–563
- Salmivalli, C., Kaukiainen, A., Kaistaniemi, L., & Lagerspetz, K. M. J. (1999). Self-evaluated self-esteem, peer-evaluated self-esteem, and defensive egotism as predictors of adolescents participation in bullying situations. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 25, 1268-1278
- Salmivalli, C., Lagerspetz, K., Bjorkqvist, K., Osterman, K., & Kaukiainen, A. (1996). Bullying as a group process: participant roles and their relations to social status within the Group. *Aggressive Behavior*, 22, 1-15
- Salmivalli, C., & Peets, K. (2009). Bullies, victims, and bully-victim relationships in middle childhood and early adolescence. In K. H. Rubin, W. M. Bukowski, & B. Laursen (Eds.), *Handbook of peer interaction, relationships, and groups* (pp. 322-340). New York: Guilford.
- Veenstra, R., Lindenberg, S., Oldehinkel, A. J., De Winter, A. F., Verhulst, F. C., & Ormel, J. (2005). Bullying and Victimization in Elementary Schools: A Comparison of Bullies, Victims, Bully/Victims, and Uninvolved Preadolescents. *Developmental Psychology*, 41(4), 672-682. Doi:10.1037/0012-1649.41.4.67